

i stand til at identificere slige forsøg. Hvert år fandt der ca. 100 begivenheder sted i Sovjet, der ikke kunne identificeres. Efter hvad der er passeret — Sovjets brud på det frivillige moratorium — var det en illusion at tro, at Storbritannien ville sætte sin sikkerhed på spil i en så vigtig sag blot i tillid til Sovjets ord. Med hensyn til kontrollen var det ikke tilstrækkeligt, at Sovjetunionen havde erklæret, at det i tilfælde af tvivl eventuelt ville indbyde til undersøgelser på stedet. Det afgørende var, om Sovjetunionen påtog sig en pligt til at modtage inspektion, og det måtte huskes at Vestmagterne kun krævede stikprøvevis inspektion.

Kløften mellem de anglo-amerikanske og de sovjetiske synspunkter var blevet formindsket, og dette skyldtes ikke blot de neutrale udvalgsmedlemmers forslag og initiativ, men også i høj grad den omstændighed, at USA og Storbritannien havde vist betydelig imødekommenhed overfor de sovjetiske synspunkter. Storbritannien og USA havde i det seneste fremsatte anglo-amerikanske aftaleudkast imødekommet Sovjetunionen på alle punkter med undtagelse af ét, nemlig om „an unpoliced, uncontrolled moratorium“ vedrørende underjordiske prøver. En opfordring til Storbritannien og USA til under de foreliggende omstændigheder at acceptere et sådant moratorium ville være ensbetydende med at forlange, at disse lande fuldt ud skulle acceptere det sovjetiske standpunkt. Fællesmemorandummet fra 18-magts-komiteens neutrale medlemmer havde en overordentlig betydning for forsøgene på at opnå et kompromis mellem de østlige og vestlige standpunkter, forudsat at Sovjetunionen anerkendte, at det var et forsøg på kompromis mellem to ekstreme synspunkter med hensyn til spørgsmålet om kontrol med prøver under jorden, og ikke måtte identificeres med noget yderligt standpunkt, hverken Sovjetunionens eller noget andet lands.

Den amerikanske repræsentant understregede i sit indlæg, at Sovjetunionens ensidige genoptagelse af prøvesprængninger i august 1961 „viste, at et frivilligt og ukontrolleret moratorium ikke bidrog til afspænding eller til at skabe gensidig tillid“, og han sagde, at det var klart, at hvad den nationale sikkerhed angik, kunne et åbent

samfund ikke indgå i et arrangement med et lukket samfund, når dette arrangement ikke kunne kontrolleres. Han sagde også, at de vestlige magters fastholden ved identifikation og verifikation af underjordiske begivenheder ikke havde sin årsag i ideologiske eller politiske motiver, men i den kendsgerning, at der ikke var videnskabelige og tekniske muligheder for at skelne mellem jordskælv og underjordiske kerneekspllosioner uden inspektion „på stedet“. Han vendte sig imod det sovjetiske forslag om, at inspektion kunne foretages „i henhold til indbydelse“.

Den sovjetiske repræsentant gjorde som tidligere gældende, at Sovjetunionen ikke ville acceptere internationale inspektionsposter på sit område, fordi den anså disse for at være unødvendige, og forslagene herom motiveret af sagen uvedkommende hensyn.

Nedrustningsspørgsmålet.

(Dagsordenens punkt 90).

Nedrustningen betragtedes almindeligt som det vigtigste spørgsmål på 17. plenarforsamlings dagsorden og blev indgående overvejet og debatteret, både under generaldebatten i plenum og ved forhandlinger i første udvalg. Det lykkedes imidlertid ikke under samlingen at komme en løsning af problemerne ved en nedrustning nærmere, men der blev dog forsøgt at give arbejdet i nedrustningskomiteen i Genève en ny impuls.

Situationen før 17. plenarforsamlings sammentræden.

Nedrustningskomiteen, der af 16. plenarforsamling blev udvidet til 18 medlemmer derved, at der udover de hidtidige 5 østblokstater og 5 NATO-lande optoges 8 uforpligtede stater, holdt i tiden marts-september 1962 to mødeserier, om hvilke den afgav beretninger til plenarforsamlingen.

Komiteen er sammensat af repræsentanter for: Brasilien, Bulgarien, Burma, Canada, Czekoslovakiet, Den forenede arabiske Republik, Ethiopien, Frankrig, Indien, Italien, Mexico, Nigeria, Polen, Rumænien, Sverige, Sovjetunionen, Storbritannien og USA. Frankrig havde dog på forhånd tilkendegivet